

Consonàncies i dissonàncies dels petits estats europeus: Andorra, Mònaco, San Marino, el Vaticà, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre, Luxemburg, Suïssa i Eslovènia

Meritxell MATEU i PI

I- Introducció

Nombrosos escrits, debats i tertúlies han dissertat en el decurs del segle xx i ara a l'inici del segle XXI sobre els anomenats petits estats europeus.

Avui de manera arbitrària n'hem escollit onze. Els quatre que representen l'arquetip de petit estat europeu, Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino; més cinc de més grans, econòmicament i demogràficament, Luxemburg, Islàndia, Malta, Suïssa i Xipre; un que va néixer del desmembrament de l'antiga Iugoslàvia, Eslovènia, i un d'atípic, el Vaticà.

Val a dir que aquestes divisions també són arbitràries però permeten percebre el joc que es pot desenvolupar per conjuntar o separar aquests estats segons quins siguin els paràmetres utilitzats. Els conjunts d'estats poden variar segons els metres quadrats emprats, segons la demografia, segons el potencial econòmic, segons l'estructura social, segons l'adhesió a estructures internacionals o bé segons la situació geopolítica.

Així, els quatre que representen l'arquetip, actualment als ulls de la Unió Europea es transformen en tres, Andorra, Mònaco i San Marino, ja que Liechtenstein forma part de l'AELE (Associació Econòmica pel Lliure Canvi) i de l'EEE (espai econòmic europeu), que és un macroacord d'associació entre l'AELE i la UE d'accés al mercat interior. Alhora, Liechtenstein està amb Suïssa i Islàndia a l'AELE. I tot i que Islàndia també és membre de l'EEE, Liechtenstein té un acord duaner i monetari amb Suïssa que no és membre de l'EEE tot i estar a l'AELE.

A banda, al grup dels cinc més grans també es poden intercanviar les peces del puzzle, ja que tres són estats membres de la UE, Luxemburg, Malta i Xipre, mentre que dos hi tenen acords, Suïssa amb acords sectorials i Islàndia com hem mencionat anteriorment amb l'EEE. En aquest grup també s'hi podria afegir Eslovènia, ja que si bé és una república nascuda de les cendres d'una part de l'ex-Iugoslàvia el 1991, amb només 2,6 milions d'habitants, la seva ubicació entre Àustria i Itàlia i els lligams econòmics i comercials amb Occident li van permetre

esdevenir estat membre de la Unió Europea el 1r de gener del 2007..., set anys abans que la seva veïna Croàcia.

Finalment resta l'estat atípic del Vaticà, del qual faré una referència a part, ja que l'especificitat i l'estructura d'aquest estat em fan difícil un comparatiu amb els altres estudiats..., tret del fet que la majoria dels altres deu països que examinarem són catòlics o de tradició catòlica. A excepció de Xipre, que és de tradició ortodoxa, i d'Islàndia, que és de tradició protestant.

A banda i abans d'entrar en l'articulat d'aquesta xerrada, voldria deixar palès que contràriament a la majoria dels especialistes, com Pedreschi, Lacoste, Ghirardi o Sanguin que en els diferents llibres que han publicat qualifiquen si un estat és gran, petit o micro segons els quilòmetres quadrats i la superfície que té, prefereixo cenyir-me a distingir la talla dels petits estats segons la demografia i el dinamisme econòmic, ja que al meu entendre il·lustren millor la potencialitat de cadascun. La majoria d'autors qualifiquen de microestats aquells que tenen una superfície inferior a 5.000 km² i de petits estats, aquells que tenen una superfície d'entre 5.000 a 250.000 km². I dels onze estats que analitzem aquí, només Islàndia amb una superfície de 103.000 km², Suïssa amb 41.285 km² i Eslovènia amb 20.273 km² tenen l'estatus de país petit, mentre que tots els altres entren dins dels paràmetres dels microestats amb superfícies, tots ells, inferiors als 5.000 km². A més, Islàndia, que és el país més gran dels estudiats segons aquest indicador de superfície, té amb 329.000 habitants una població inferior a Malta, que amb 316 km², més de 100 km² menys que Andorra, té una població de 450.000 habitants.

Vistes les disparitats i les dificultats comparatives, deixarem de banda l'indicador de superfície com a indicador de base per diferenciar o conjuntar aquests onze petits estats europeus.

II. Consonàncies i dissonàncies demogràfiques, de societat, econòmiques i polítiques

Els petits estats *arquetip*: Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino

Els quatre petits estats que anomenem *arquetip* són estats que tenen una població de menys de 80.000 habitants, i Andorra amb 70.570 habitants (dades del 2014) és el que alberga més població; també és el que té la superfície més gran. Així, Liechtenstein té 36.838 habitants; Mònaco, 36.950 habitants, i San Marino, 32.140 habitants. Són tots quatre estats territoris històrics, llegat de la riquesa cultural i política europea. Però tots són diferents. Un és una república independent (San Marino), amb una democràcia parlamentària ben arrelada, amb el Gran Consell General, el parlament, elegit cada cinc anys i on el poder executiu està a mans dels dos Capitanis Regenti, elegits cada sis mesos pel parlament i que assumeixen a la vegada la funció de cap de govern i de cap d'estat.

Els tres altres són principats amb, cadascun, un caràcter propi. Andorra és un copríncipat sense llinatge reial fruit de la història, on els coprínceps són forans (el copríncep francès, president de la República Francesa, i el copríncep episcopal, bisbe d'Urgell), són conjuntament i indivisa el cap de l'estat i vetllen pel compliment de la constitució. És un estat independent, de dret, democràtic i social, amb una democràcia parlamentària, amb el Consell General elegit cada quatre anys i un poder executiu amb el govern. Els coprínceps nomenen el cap de govern, que acostuma a ser el cap del partit guanyador a les eleccions generals.

Liechtenstein és un principat amb una monarquia hereditària i és un estat independent amb

una democràcia parlamentària però on el príncep té un poder ampli, ja que pot dissoldre el parlament, la Dieta, i oposar-se a una llei, pot revocar el govern i pot instaurar mesures excepcionals en cas de necessitat. Tot i això, el poble pot abolir la monarquia per referèndum amb una majoria dels dos terços (2/3).

Mònaco, igual que Liechtenstein, és un principat amb una monarquia hereditària i constitucional. En aquest cas, el poder del príncep és potser més gran, ja que el govern és responsable exclusivament davant del príncep i el cap de govern és escollit pel príncep d'una terna proposada per França. El cap de govern és, doncs, francès. El príncep comparteix amb el parlament (Conseil National) el poder legislatiu, el pressupost i una part de les relacions exteriors. És a dir que el príncep és qui fa el lligam entre el govern i el parlament.

Tots quatre, doncs, són democràcies que apliquen l'economia del lliure mercat, l'emprenedoria i la banca. Tots quatre s'esmercen per tenir una fiscalitat atractiva i tots quatre tenen o tenien un sistema bancari molt dinàmic. A tall d'exemple, a Mònaco hi ha 35 bancs, a Liechtenstein 17 o a San Marino 12, mentre que a Andorra n'hi ha 5. Ara bé, tots han hagut d'adaptar-se a les exigències de l'OCDE en matèria de transparència bancària i de cooperació financera i fiscal.

La crisi econòmica i financera els ha afectat també a tots, tot i que el que ha patit més ha estat San Marino, on des del 2008 el volum del PIB s'ha contret d'un 30%. Val a dir que San Marino té una administració molt pesant, amb 5.000 funcionaris, cosa que complica una mica més les reformes que està emprant per tornar a dinamitzar la seva economia. Per contra, Liechtenstein, que té una indústria puntera amb una tradició industrial de més d'un segle, és un país d'emprenedors. La indústria puntera representa el 40% del PIB. Actualment és el primer exportador mundial de corones dentals!

Dit això, tots estan estretament lligats als seus estats veïns. Mònaco té una relació amb França molt forta..., més per l'afany de control gal que per voluntat dels monegascs, i això d'ençà la crisi del 1962. Mònaco té amb França més de 150 acords bilaterals i l'IVA a Mònaco és simplement la TVA de França: el mateix tipus del 20% (10% el tipus intermedi i 5,5% el tipus reduït) i la mateixa estructura. Alhora també, qui supervisa els bancs monegascs és... la *commission bancaire* del Banc de França.

Liechtenstein, de la seva banda, a més de la seva adhesió a l'EEE manté una relació molt estreta amb Suïssa, amb una unió duanera amb aquest país des del 1923. La moneda a Liechtenstein és el franc suís. San Marino, de la seva banda, segueix tenint uns vincles vitals amb Itàlia, país on està enclavat, en matèria duanera, de transports, monetària o comercial iniciats pels acords del 1939, renovats el 1971, el 1991 i el 2002. Alhora destina a Itàlia més del 85% de les exportacions i rep el 81% de les importacions, igual com nosaltres, que tenim lligams econòmics, comercials, educatius i polítics amb França i amb Espanya. Val a dir que a Andorra, malgrat la voluntat d'equilibri i d'equidistància amb els dos veïns, el 2013 el 62% de les importacions provenien d'Espanya davant un 16,5% de França.

A banda, una característica comuna dels estats d'aquestes dimensions –la pervivència de la identitat i de les especificitats– fa que als quatre estats l'accés a la nacionalitat sigui difícil i que privilegiïn tots ells el *ius sanguini* al *ius soli*. Remarquem que a Andorra és el país on l'accés a la nacionalitat és el més obert dels quatre, ja que hi ha introduït el *ius soli* amb un accés, tot

i ser dur, menys dràstic que als altres. A Mònaco el *ius soli* és només una prerrogativa del príncep, és a dir que si hom vol esdevenir monegasc ha d'escriure una carta al Príncep, i per matrimoni, el casat o casada amb un monegasc pot demanar la nacionalitat després de deu anys de matrimoni. A Andorra són tres anys. A San Marino, les sanmarineses casades amb estrangers no poden transmetre la nacionalitat, ni als cònjuges ni als fills, mentre que ho poden fer els sanmarinesos casats amb estrangeres després, com a Andorra, de tres anys de matrimoni. A Liechtenstein, com a Andorra, no s'accepta la doble nacionalitat i per matrimoni un estranger o estrangera poden esdevenir nacionals liechtensteinesos després de tres anys de matrimoni i de dotze anys de residència prèvia al país. A més, el *ius soli* resta restringit a trenta anys de residència, tot i que els primers vint anys compten doble, a més de la renúncia de la nacionalitat d'origen.

Els petits estats més grans: Luxemburg, Islàndia, Eslovènia, Malta, Suïssa i Xipre.

Els sis estats que anomenem més grans, per la demografia principalment, tenen característiques comunes i alhora particularitats força diferenciades, fruit entre d'altres de la ubicació geogràfica i geopolítica.

Tots, igual que els quatre estats més petits, són estats independents i democràtics amb economies basades principalment en l'economia del lliure mercat, l'emprenedoria i en alguns casos, com Luxemburg, Malta o Suïssa, amb uns sistemes financers potents. Quant a la població, majoritàriament –llevat de Suïssa, amb 8 milions d'habitants; d'Eslovènia, amb 2 milions, i de Xipre amb 885.600–, tenen una població inferior a 600.000 habitants (Luxemburg, 562.958 habitants; Malta 450.000, i Islàndia 329.000).

En el pla institucional, un dels estats és una monarquia constitucional hereditària, el Gran Ducat de Luxemburg; un altre és una confederació amb una democràcia participativa, la Confederació Suïssa, mentre que els altres són repúbliques. A Luxemburg, no obstant això i contràriament a Liechtenstein o a Mònaco, el gran duc delega la majoria de les seves prerrogatives a mans del primer ministre. El sistema parlamentari és unicameral, amb 60 diputats, i el primer ministre és normalment el líder del partit majoritari a les eleccions.

Suïssa és un estat federal amb una estructura política de tres nivells: la confederació, els cantons i les *communes*. L'assemblea federal té dues cambres legislatives amb les mateixes prerrogatives: el Consell dels Estats (46 membres, que representen els cantons) i el Consell Nacional (200 membres, que representen el poble). Al Consell Nacional els escons per cada cantó són proporcionals a la població mentre que al Consell dels Estats tots els cantons llevat de sis (els cantons d'Obwald, Nidwald, Bâle-Ville, Bâle-Campagne, Appenzell Rhodes-Extérieures i Appenzell Rhodes-Intérieures que en tenen un) tenen dos escons.

La confederació, de la seva banda, dirigeix els temes que no són competència dels cantons, com la defensa o la moneda, estableix el pressupost de l'estat federal i dirigeix la política internacional.

Pel que fa a les repúbliques, Islàndia, independent des del 1944, és una república parlamentària amb un sistema unicameral, l'Althing, de 63 diputats elegits cada quatre anys. El president s'elegeix per sufragi universal directe i té unes àmplies competències, com presidir el consell de ministres, ja que el primer ministre a Islàndia és un ministre *primus inter pares*, és a dir que no està per sobre dels altres. Així, el president participa en els acords

internacionals, nomena o trasllada els funcionaris, promulga lleis en situacions excepcionals o refusa de promulgar una llei i convoca un referèndum perquè el poble tingui la decisió final. Eslovènia és independent des del 1991, nascuda de les cendres de l'ex-República de Iugoslàvia. Té un sistema parlamentari amb dues cambres: la cambra alta, el Consell Nacional (Državni Svet), amb quaranta membres designats per les col·lectivitats territorials i per les organitzacions professionals o sindicals, que pot sotmetre la cambra baixa projectes de llei, exigir fer una segona lectura de les lleis bastides a la cambra baixa o convocar un referèndum; i la cambra baixa, l'Assemblea Nacional (Državni Zbor), amb noranta diputats elegits per sufragi universal directe per a un mandat de quatre anys elegeix el primer ministre, elabora les lleis, pot convocar un referèndum i controla l'exèrcit. El primer ministre, com a Islàndia, és un ministre *primus inter pares*, ja que coordina les relacions interministerials però no pot dirigir els ministres. El president, elegit per sufragi universal directe per a cinc anys i renovable només un cop, és el cap de l'exèrcit, nomena alts càrrecs com els jutges del tribunal constitucional o el governador del banc central però sempre amb l'aval dels diputats de l'Assemblea Nacional.

Xipre, que és independent des del 1960 i que està partit des del 1974 pel conflicte amb Turquia, és una república presidencialista. Té una sola cambra, House of Representatives, on hi són representats 56 xipriotes grecs, tot i que a l'inici, el 1960, es preveïen 80 diputats, amb 24 diputats turcs xipriotes a més a més. També hi són representats, com a observadors, els membres de les minories religioses (un catòlic, un maronita i un armeni). El president és també cap de govern i té unes prerrogatives força extenses, com nomenar i cessar els ministres grecs xipriotes; convocar les reunions del consell de ministres i preparar l'ordre del dia; dret de veto a decisions del consell de ministres en matèria de defensa, d'exteriors i de seguretat, i dret de veto a lleis votades pel parlament sobre defensa, exteriors o seguretat. Xipre viu encara avui en dia un conflicte obert amb Turquia per l'ocupació de la meitat nord de l'illa, que es va autoproclamar independent el 1983 i que només està reconeguda per Turquia.

Finalment Malta, antiga colònia britànica, és una democràcia parlamentària, independent des del 1964 i amb un règim de república parlamentària monocameral des del 1974. El parlament (Kamra tad-Deputati o House of Representatives) té 69 diputats elegits per a cinc anys. El parlament elegeix el president també per a una durada de cinc anys. Alhora, l'executiu està dirigit pel primer ministre, que és normalment el líder del partit que guanya les eleccions.

Tots sis són doncs democràcies que, com els quatre més petits estats que hem analitzat anteriorment, apliquen una economia de lliure mercat, emprenedors i dinàmics. Tots sis s'esmercen per tenir una protecció social de primer nivell, un nivell de vida atractiu i quasi tots sis tenen un sistema bancari *performant*.

A Luxemburg el sector financer és, de lluny, el primer motor econòmic del país, representa el 38% del PIB i conserva el triple A, mentre que Malta és, segons el World Economic Forum, el desè sistema bancari més sòlid del món, on els actius bancaris s'avaluen al 800% del PIB.

Igual que els quatre estats més petits, tots, inclosos Luxemburg i Suïssa han hagut d'adaptar-se a les exigències de l'OCDE en matèria de transparència bancària i de cooperació financera i fiscal.

La crisi econòmica i financera del 2008 va afectar de manera diversa aquest grup d'estats.

Mentre que Islàndia i Xipre es van veure molt afectats pels actius tòxics i les *subprime*, Malta, Luxemburg (que està a la primera posició a la UE en PIB per habitant) o Suïssa han anat resistint. Tanmateix, Islàndia s'ha recuperat més aviat que Xipre i des del 2014 que torna a créixer econòmicament, amb la pesca, que representa el 40% de les exportacions (Islàndia acaba de signar un acord de lliure canvi amb la Xina), l'energia, el turisme i el desenvolupament de les TIC. Xipre, que pateix del mal grec ja que el 40% dels compromisos exteriors dels bancs xipriotes estaven lligats al deute grec i el dèficit xipriota ja el 2010 era molt elevat, va demanar ajuda a la Unió Europea el juny del 2012 i des del gener del 2013 té en marxa un pla molt estricte i rigorós supervisat per Brussel·les i per l'FMI. A més del sistema bancari i financer la crisi ha malmès a Xipre la construcció i la indústria i el 2014 l'activitat econòmica va retrocedir un 2,8%.

Eslovènia, que també ha patit per la crisi financera i que va haver de recapitalitzar els seus bancs, s'està recuperant des del 2014, amb un creixement del 2% del PIB. Aquesta renovada activitat és fruit de l'increment de les inversions, el turisme o de l'impuls del comerç exterior, que representa el 130% del PIB d'aquest país. A més, el país, que encara no ha acabat la transició dolça entre economia socialista i economia liberal, té com a fita un pla per privatitzar la majoria d'empreses públiques i disminuir el dèficit públic.

El control de l'atur és un dels punts forts de la majoria d'aquest grup d'estats, així com el fort arrelament del sistema d'estat del benestar. Així, Suïssa té una taxa d'atur envejada del 3,4%, seguida d'Islàndia, amb 4%, mentre que Luxemburg i Malta tenen una taxa d'atur del 6%. Eslovènia, amb una taxa d'atur del 10,8%, i Xipre, amb un 16,2%, es desmarquen dels altres estats. A banda, Luxemburg té un sistema de protecció social i de jubilació molt generós i envejat, amb un percentatge de recuperació del 92% al 112%.

Els temes de societat i el pes de la tradició també afecten diferentment els sis estats d'aquest grup. A Malta l'avortament està prohibit, Luxemburg va legalitzar l'adopció per part de parelles del mateix sexe tot just fa un any (el juny del 2014) i enguany, a l'inici del 2015, ha revisat els acords entre l'Església catòlica i l'Estat per fer que les celebracions religioses se separin de les celebracions institucionals i que la subvenció a aquesta religió passi de 24,4 milions d'euros a 6,75 milions, a més que augmentin els subsidis a les altres religions, com l'islam, que passa de tenir una subvenció de 2.480 euros a 450.000 euros.

Relacions amb la Unió Europea

Quatre dels onze estats són estats membres de la UE: Eslovènia, Luxemburg, Xipre i Malta. Luxemburg és un dels estats fundadors, Xipre i Malta en van ser estats membres el 2004 i Eslovènia va esdevenir-ne el 2007. És a dir que formen part de la UE. Tots quatre han adoptat la moneda comuna: l'euro.

Dos dels onze estats, Islàndia i Liechtenstein, formen part de l'EEE (espai econòmic europeu) des del 1995. És un macroacord d'associació amb l'accés al mercat interior de la UE, amb les quatre llibertats (lliure circulació de persones, de mercaderies, de serveis i de capitals), però sense la política exterior comuna o la fiscalitat.

Un dels estats, Suïssa, té un teixit d'acords sectorials amb la UE (més de 120 acords), anomenats els *bilaterals I* i els *bilaterals II*, que actualment s'estan tornant a negociar arran del referèndum

del “no” suís, el 2014, per aplicar l’acord de lliure circulació de persones, ja que els bilaterals, tot i ser acords separats, estaven lligats per una clàusula, la clàusula *guillotina*, que preveu que si un dels acords no s’aplica o deixa d’aplicar-se, tots els altres cauen i deixen d’aplicar-se.

Tres dels onze estats, Andorra, Mònaco i San Marino, estan en un procés de negociació d’un acord d’associació amb la UE arran del mandat de negociació que la UE va lliurar a la Comissió el desembre del 2014. De ben segur que en la propera ponència, el ministre Saboya ens en donarà més detalls. Dit això, em permeto suggerir que el pas que la UE va fer lliurant el mandat de negociació pren com a base jurídica la declaració 3 de l’article 8 del Tractat de Lisboa, declaració que va ser inclosa dins del tractat mercès a l’acció decidida i insistent de la diplomàcia de dos dels estats més petits, Liechtenstein i Andorra, i de la complicitat i empena decisives de tres estats membres afins, França i sobretot Espanya i Alemanya. En l’esmentada declaració s’especifica que: “La Unió tindrà en compte la situació particular dels estats de petita dimensió territorial, mantenint amb ells relacions específiques de proximitat.”

Tots tres, no obstant això, ja tenen alguns acords amb la UE. San Marino i Mònaco tenen un acord monetari des del 2000 per RSM i del 2001 per Mònaco per encunyar euros renovats fa cinc anys, mentre que Andorra va signar nou anys més tard l’acord monetari el 2011. Per això tots tres tenen la moneda única, l’euro.

Tots tres van signar un acord relatiu a la fiscalitat de l’estalvi dels no-residents el 2004, acord que s’està revisant actualment, per deixar pas, el desembre del 2015 segons les previsions, a un altre acord d’intercanvi d’informació fiscal automàtic.

A banda, San Marino té a més a més un acord d’unió duanera i de cooperació amb la UE des del 1991, Andorra té un acord comercial amb una unió duanera parcial amb la UE des del 1991 i un acord marc de cooperació en matèria de medi ambient, educació i polítiques transfrontereres des del 2004. Mònaco té un acord comercial amb la UE des del 2003 relatiu als productes i dispositius mèdics i als cosmètics.

I finalment el Vaticà té un acord monetari amb la UE per encunyar i establir l’euro com a moneda oficial des de l’any 2000, revisat el 2009.

Conclusions

Se’m fa difícil establir línies de conclusions sobre aquests deu o onze estats si hi incloem el Vaticà, examinats en aquesta ponència, ja que de ben segur que moltes sinergies, accions i problemàtiques de cadascun d’ells i de la transversalitat de les relacions s’han quedat al tinter..., per manca de temps i perquè el subjecte és molt ampli i complex.

Pel que fa al Vaticà, i per tal de fer-ne una pinzellada com he comentat a la introducció, tot i que d’acord amb el Tractat de Latran del 1929 el Vaticà és un territori independent i sobirà i que el papa és el cap de l’estat, hi ha elements massa diferencials que compliquen poder-ne fer un comparatiu. El papa és també el cap de la Santa Seu, que és la institució que governa l’Església catòlica, ubicada al Vaticà. Al Vaticà no es parla de *nacionalitat*, sinó de *ciutadania*, i obtenen la ciutadania vaticana els eclesiàstics que sojornen i resideixen al Vaticà, mentre hi són. I la perden un cop en marxen, una mica com el passaport de *funcions* que a Andorra donem als jutges del Tribunal Constitucional, als magistrats del Tribunal Superior de Justícia o als coprínceps forans mentre exerceixen al país.

Tanmateix, en dret internacional, la Santa Seu és una entitat sobirana, amb una política internacional pròpia i amb relacions diplomàtiques amb més de 170 estats al món i la majoria d'organitzacions internacionals, com les Nacions Unides, el Consell d'Europa o la Unió Europea. Són elements essencials per la diplomàcia de la pau i de la justícia al món, però el Vaticà alberga un recorregut i vida propis per la qual cosa he preferit deixar-lo com una peça annexa del puzzle.

Pel que fa les consonàncies, podríem destacar el fet que els onze mantenen unes relacions estretes i molt vinculades amb la Unió Europea, o bé com a estats membres o bé amb acords. En aquest sentit, i a la llum del que hem pogut apreciar amb Liechtenstein i el creixement i fortalesa econòmica que aquest estat té mercès a l'espai econòmic europeu amb la Unió Europea, el futur acord d'associació que Andorra està negociant amb la Unió Europea podria ser una oportunitat. Se'ns pot permetre pensar que si fa vint anys Liechtenstein apostant per l'EEE va donar una empenta decisiva a la seva economia per diversificar-la i consolidar-la, sense perdre els trets d'identitat i les seves particularitats, l'acord que es pugui assolir amb la UE també ens podrà ser benèfic. De fet, Mònaco i San Marino van en la mateixa línia.

Pel que fa als petits estats més grans (Eslovènia, Suïssa, Islàndia, Xipre, Malta i Luxemburg), si bé han hagut d'acceptar fil per randa tot el cabal comunitari lligat a les quatre llibertats i a les polítiques horitzontals igual que els grans estats, tots tenen protocols addicionals que els permeten tenir períodes molt llargs d'adaptació amb alguna excepció.

És un fet que malgrat les dissonàncies i les consonàncies que poden aflorar, tots els estats de petita o de molt petita dimensió s'esmercen per conservar llurs especificitats i llurs prerrogatives dins del mapa polític i econòmic europeu i mundial. És a dir que llur acció comuna és destacar a l'exterior per obtenir un reconeixement, fer-se un nom i poder tenir rèdits polítics i sobretot econòmics, ja que a l'hora de la mundialització, on el món és un mocador, la viabilitat i la solidesa econòmiques d'un Estat són el sòcol de la seva sobirania. I tota la subtilitat rau a preservar, acaronar i esperonar a la vegada els trets identitaris que fonamenten cadascun dels estats, mantenint unes relacions de respecte i específiques amb els estats veïns. És el que s'anomena el *soft power* (que podríem traduir o definir com poder suau, dolç o poder de persuasió). El *soft power*, que va ser una noció que va introduir el 1990 l'universitari americà John Nye contraposada al *hard power* (poder dur) tradicional d'imposar-se per la força i de mesurar la potència fent demostracions de força, és el que uneix aquests onze estats. Així que per cloure diré que el *soft power* els dóna l'impuls necessari i el fet diferencial per mantenir la seva pervivència en tant que estats sobirans de dret i en dret internacional, malgrat no tenir exèrcit o tenir-ne de manera quasi testimonial i no ser cap potència econòmica mundial.

Meribell Mateu i Pi,

consellera general de Demòcrates per Andorra,
exambaixadora i exministra d'Afers Exteriors